

ฟอง สปสข. : หมอผ่าเฝือกบาดแขนบุตรสาว ขอค่าบรรเทาความเสียหายเพิ่ม !

โดยนายปกครอง

“การไม่มีโรค ... เป็นลาภอันประเสริฐ” เป็นคำกล่าวที่นายปกครองรวมทั้งหลาย ๆ คน เคยได้ยินได้ฟังกันมาตั้งแต่เด็ก ๆ แต่ทว่าในวัยเด็ก เรามักไม่ค่อยรู้ซึ้งหรืออินกับคำนี้สักเท่าไร ... กระทั่งเมื่อเติบโตใหญ่หรือใกล้วัยชรา จึงตระหนักว่า การรักษาสภาพร่างกายให้แข็งแรงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง และไม่เกินจริงตามคำกล่าวเช่นว่าเลยสักนิด ...

การมีระบบด้านการรักษาพยาบาลที่มีคุณภาพ จึงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะเกี่ยวข้องกับสุขภาพของผู้คนตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา ... ทั้งนี้ **สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือ สปสข. เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก**ในการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ โดยมีการออก**บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า “บัตรทอง”** เพื่อให้ประชาชนที่มีสัญชาติไทย และไม่มีสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลอื่นที่รัฐจัดให้ สามารถใช้สิทธิเข้ารับบริการสาธารณสุขจากสถานบริการของรัฐหรือเอกชนที่ขึ้นทะเบียนเป็น**หน่วยบริการสาธารณสุข**และเครือข่ายหน่วยบริการของ สปสข. ได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

โรงพยาบาลของรัฐเป็นหน่วยบริการที่นายปกครองรวมถึงญาติพี่น้อง ได้เข้าไปใช้บริการ อยู่เสมอในยามที่เจ็บไข้ได้ป่วย ... แต่เคยสงสัยบ้างไหมครับว่า หากเราหรือญาติพี่น้องเกิดได้รับบาดเจ็บ หรือได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาลดังกล่าว จะมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับการเยียวยา ความเสียหายที่เกิดขึ้นเพียงใด และมีเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์อย่างไรบ้าง ?

คอลัมน์รายงานพิเศษวันนี้ ... จะพาท่านผู้อ่านมาทำความรู้จักกับ **“เงินช่วยเหลือเบื้องต้น”** ซึ่งเป็นเงินที่จ่ายให้ผู้รับบริการหรือทายาท หรือผู้อุปการะ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในกรณี ผู้รับบริการหรือผู้ป่วยได้รับความเสียหายที่เกิดจากการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลของรัฐหรือหน่วยบริการ โดยมีต้องรอพิสูจน์ถูกผิด และให้รวมถึงเหตุสุดวิสัยในระบบการรักษาพยาบาลด้วย ... แต่ต้องมีใช่เป็นความเสียหายที่เกิดจากสภาพปกติธรรมดาของโรคนั้น หรือเหตุแทรกซ้อนตามปกติของโรคนะครับ

ในส่วนการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นดังกล่าว นั้น ตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2555 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้ผู้เสียหาย ทายาท หรือผู้อุปการะ มีสิทธิยื่นคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นได้ภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ทราบถึงความเสียหาย

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นจะพิจารณาคำร้องดังกล่าว ว่าเข้าเกณฑ์ที่จะได้รับความช่วยเหลือตามข้อบังคับฯ หรือไม่ เพียงใด โดยการพิจารณาจ่ายเงินช่วยเหลือให้คำนึงถึงความรุนแรงของความเสียหายและเศรษฐกิจ (ฐานะทางเศรษฐกิจ) ของผู้เสียหายประกอบกัน

อย่างไรก็ตาม หากผู้เสียหายไม่พอใจจำนวนเงินช่วยเหลือที่ได้รับ สามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานบริการสาธารณสุขได้ โดยในการพิจารณาอุทธรณ์จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำหน้าที่พิจารณาและเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานฯ เพื่อพิจารณาทบทวนว่าจะจ่ายเงินช่วยเหลือเพิ่มเติมให้ตามคำร้องหรือไม่ หรือสมควรจ่ายในอัตราใด ทั้งนี้ ต้องไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด

ส่วนประเภทของความเสียหายและอัตราการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นนั้น ตามข้อ 6 วรรคหนึ่งของข้อบังคับฯ แบ่งได้เป็น 3 กรณี คือ (1) กรณีเสียชีวิตหรือทุพพลภาพอย่างถาวร หรือเจ็บป่วยเรื้อรัง

ที่ต้องได้รับการรักษาตลอดชีวิตและมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการดำรงชีวิต จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นได้ตั้งแต่ 240,000 บาท แต่ไม่เกิน 400,000 บาท (2) กรณีสูญเสียอวัยวะหรือพิการ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นได้ตั้งแต่ 100,000 บาท แต่ไม่เกิน 240,000 บาท และ (3) กรณีบาดเจ็บ หรือเจ็บป่วยต่อเนื่อง จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นได้ไม่เกิน 100,000 บาท

ถึงตรงนี้ หลายท่านอาจเกิดคำถามว่า แล้วเรื่องนี้มีความเกี่ยวข้องกับศาลปกครองอย่างไร คำตอบก็คือ เกี่ยวข้องตรงที่ว่าหากสุดท้ายแล้วผู้รับบริการหรือผู้เสียหาย ยังคงเห็นว่าเงินช่วยเหลือที่ได้รับไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นธรรม ก็สามารถที่จะนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้ ดังเช่นกรณีที่จะคุยกันต่อไปนี้นั่นเองครับ ...

คดีนี้ ... เป็นเรื่องของเด็กหญิงรายหนึ่งที่มาตราได้พาเข้ารับการรักษาอาการแขนอ่อนแรงตั้งแต่กำเนิดที่โรงพยาบาลของรัฐ กระทั่งในวันเกิดเหตุปรากฏว่าระหว่างที่คุณหมอกำลังทำการผ่าตัดที่แขนของเด็กหญิงอยู่นั้น เกิดพลาดพลั้งใบเลื่อยบาดเข้าที่แขนแต่ไม่ลึกมาก มารดาจึงได้ยื่นคำขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นต่อ สปสช. ซึ่งได้มีการพิจารณาให้จ่ายเงินดังกล่าวแล้ว แต่มารดามีข้อโต้แย้งว่าเงินช่วยเหลือที่จ่ายให้นั้น ยังไม่เหมาะสมและไม่เป็นธรรมต่อบุตรสาวของตน จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

มาติดตามกันครับว่า ... คณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานฯ ได้พิจารณากำหนดเงินช่วยเหลือเบื้องต้นอย่างไร จำนวนเงินดังกล่าวมีความเหมาะสมและเป็นธรรมแล้วหรือไม่ และท้ายที่สุดแล้วศาลปกครองสูงสุดจะมีคำวินิจฉัยเช่นไร ?

 เรื่องราวของคดีมีอยู่ว่า ... ผู้ฟ้องคดีได้พาบุตรสาวซึ่งเป็นเด็กหญิง อายุเพียง 4 ขวบ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลประจำจังหวัด เนื่องจากมีอาการแขนอ่อนแรงมาตั้งแต่กำเนิด โดยยกแขนขวาไม่ได้เหยียดนิ้วและคว้ามือไม่ได้ ต่อมาได้ถูกส่งตัวมารักษาต่อที่โรงพยาบาลในกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นหน่วยบริการ โดยแพทย์ผู้ทำการรักษาได้ตรวจร่างกายและวินิจฉัยว่าบุตรของผู้ฟ้องคดีมีภาวะอ่อนแรงของกล้ามเนื้อที่ใช้ในการยกและหมุนไหล่ข้างขวา ต้องผ่าตัดย้ายกล้ามเนื้อ โดยก่อนผ่าตัด 1 วัน แพทย์ได้ใส่ฝือกแขนข้างขวาและจะต้องตัดฝือกเพื่อใส่อีกครั้งหลังผ่าตัด

ขณะที่ทำการผ่าตัดออกนั้น ... ใบเลื่อยเจ้ากรรมได้บาดแขนบุตรสาวของผู้ฟ้องคดีเป็นแผลยาวประมาณ 2 นิ้ว แพทย์ประเมินแล้วเห็นว่า แผลไม่ลึกมาก ไม่จำเป็นต้องเย็บแผล จึงได้ทำแผลและจ่ายยาให้กลับไปทำแผลที่บ้าน พร้อมกับเลื่อนการผ่าตัดออกไป !

หลังจากนั้น ปรากฏว่าเด็กมีอาการเป็นไข้และยังเจ็บปวดที่บริเวณบาดแผลอยู่ตลอดเวลา ผู้ฟ้องคดีจึงพาไปรักษาที่อนามัยใกล้บ้าน โดยได้รับยาล้างแผล น้ำเกลือ ยาแก้ไข้แก้ปวด และทำแผลที่บ้าน จนกระทั่งถึงวันนัดผ่าตัด บาดแผลก็ยังไม่หายดี และเด็กมีอาการหวาดกลัวไม่ยอมกลับไปรักษาอีก

ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นต่อ สปสช. โดยคณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องฯ เห็นว่า การรักษาเป็นไปตามมาตรฐาน ส่วนความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นเหตุสุดวิสัย เข้าเกณฑ์การจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นตามข้อ 5 ของข้อบังคับฯ และเมื่อพิจารณาถึงความรุนแรงของความเสียหายพบว่าแผลไม่ลึก เป็นแผลตื้นๆ สามารถรักษาให้หายได้ภายใน 5 วัน จึงให้จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเวลา 5 วัน วันละ 500 บาท รวมเป็นเงิน 2,500 บาท ซึ่งอยู่ในอัตราที่กำหนดตามข้อ 6 (3) ของข้อบังคับฯ ข้างต้น

ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วย เนื่องจากคณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องฯ ไม่ได้วินิจฉัยถึงความเจ็บปวดในขณะที่ใบเลื่อยผ่าฝือกโดนเนื้อของเด็กอายุเพียง 4 ขวบ โดยบาดแผลกว่าจะหายใช้เวลาเกือบ 2 เดือน และจนถึงวันที่โรงพยาบาลนัดอีกครั้ง บาดแผลก็ยังไม่หาย การจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นไม่เหมาะสมกับความเสียหายที่ได้รับ ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยดังกล่าว

ต่อมา คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ฯ มีความเห็นว่า เมื่อพิจารณาถึงความรุนแรงของบาดแผลประกอบกับแนวทางการพิจารณาจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นแล้ว กรณีบุตรสาวของผู้ฟ้องคดีมีบาดแผลยาวประมาณ 2 นิ้ว ไม่ลึกมาก ไม่ได้เย็บแผล เป็นความเสียหายที่สัมพันธ์กับการรักษาพยาบาลแต่ไม่สัมพันธ์กับโรคที่เจ็บป่วย ต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายในการรักษาและฟื้นฟูในระดับน้อย เห็นควรจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น **จำนวน 15,000 บาท** ซึ่งคณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานฯ พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า แม้จะได้รับเงินช่วยเหลือเพิ่มขึ้น คือจากเดิม 2,500 บาท เป็น 15,000 บาท แต่ก็ยังไม่เหมาะสม **จึงยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง** โดยฟ้อง สปสช. คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำร้องฯ และคณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานฯ เพื่อขอให้ชดใช้เงินจำนวน 500,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยให้แก่ผู้ฟ้องคดี

คดีนี้ ศาลปกครองชั้นต้นได้พิพากษาให้ สปสช. จ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่ผู้ฟ้องคดีจากที่ได้รับไปแล้วจำนวน 15,000 บาท **เพิ่มอีกจำนวน 15,000 บาท** รวมเป็นเงินช่วยเหลือที่ได้รับทั้งสิ้น 30,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย ผู้ถูกฟ้องคดีไม่เห็นด้วย **จึงยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด**

คดีมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า การที่คณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานฯ ได้กำหนดเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีที่บุตรสาวของผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาลเป็นเงิน 15,000 บาท เหมาะสมและเป็นธรรมหรือไม่ ?

 ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ... เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่า บุตรสาวของผู้ฟ้องคดีได้รับบาดเจ็บที่แขนด้านขวาอันเนื่องมาจากการรักษาของโรงพยาบาล ซึ่งเป็นเหตุสุดวิสัยในระบบการรักษาพยาบาล โดยที่ไม่ปรากฏผู้กระทำความผิด และมีใช่เป็นความเสียหายที่เกิดจากการดำเนินการตามพยาธิสภาพหรือเหตุแทรกซ้อนของโรคที่เป็นไปตามสภาพปกติธรรมดาของโรคนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นตามมาตรา 50 (8) แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ ประกอบกับข้อ 5 ของข้อบังคับฯ

ทั้งนี้ ศาลได้พิจารณาภาพถ่ายบาดแผลแขนด้านขวาที่เกิดจากใบเลื่อยตัดหรือฉีดยาเอาผิวหนังและผิวหนังบางส่วนออกไปจนเกิดบาดแผลยาว 2 นิ้ว โดยบาดแผลมีลักษณะเปิดกว้างและมีรอยช้ำรอบขอบแผล แม้บาดแผลจะไม่ลึกมากและไม่ต้องเย็บปิดบาดแผล แต่บาดแผลที่เปิดกว้างในลักษณะดังกล่าวย่อมทำให้เกิดความเจ็บปวดมากกว่าบาดแผลที่เกิดจากการถูกมีดบาดโดยทั่วไป และยิ่งยากแก่การรักษาให้หายขาดในเร็ววันได้ อีกทั้งภายหลังจากเกิดอุบัติเหตุเป็นเวลา 15 วัน ปรากฏว่าบาดแผลยังมีลักษณะเปิดกว้างและมีรอยบวมซ้ำ ซึ่งถือว่าบาดแผลยังไม่หายขาดและความจำเป็นต้องรักษาอย่างต่อเนื่องไปอีกระยะเวลาหนึ่งเพื่อให้บาดแผลและผิวหนังกลับมาเป็นปกติ

เมื่อบุตรสาวของผู้ฟ้องคดีมีอายุ 4 ขวบ ยังอยู่ในการอุปการะเลี้ยงดูของผู้ฟ้องคดีซึ่งมีฐานะทางครอบครัวที่ยากจน (ผู้ฟ้องคดีไม่ได้ทำงานเนื่องจากต้องดูแลบุตรอายุ 5 ขวบ และ 3 ขวบ ส่วนสามีประกอบอาชีพก่อสร้างได้รับค่าจ้างวันละ 300 บาท พักอาศัยอยู่บ้านญาติสามี ไม่มีที่ดิน ไม่มีเงินฝากธนาคาร และไม่มีทรัพย์สินอื่นใด) การที่บุตรสาวได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยต่อเนื่องดังกล่าวย่อมทำให้ผู้ฟ้องคดีต้องมีการค่ารักษาพยาบาลที่เพิ่มขึ้น และยังส่งผลกระทบต่อการค้ารังชีพและการหาเลี้ยงชีพอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เมื่อพิเคราะห์ถึงความรุนแรงของความเสียหายและฐานะของผู้เสียหายประกอบกันแล้ว การที่ศาลปกครองชั้นต้นกำหนดเงินช่วยเหลือเบื้องต้นให้ผู้ฟ้องคดีเป็นเงินจำนวน 30,000 บาท โดยให้จ่ายเพิ่มจากที่คณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานฯ กำหนดให้แล้ว อีกจำนวน 15,000 บาท จึงมีความเหมาะสมและเป็นธรรมตามสมควรแล้ว

ศาลปกครองสูงสุดพิพากษาให้ สปสช. จ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่ผู้ฟ้องคดีเพิ่มขึ้นอีกจำนวน 15,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยตามกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. 14/2566)

บทสรุปที่ได้จากคดีดังกล่าว

คดีนี้ ... ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยให้เป็นธรรมแก่ผู้ฟ้องคดี ในการที่จะได้รับเงินช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเสียหายตามกฎหมายหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สิทธิบัตรทอง) กรณีบุตรสาวได้รับบาดเจ็บอันเกิดจากการรักษาพยาบาล ซึ่งกรณีตามพิพาทศาลได้พิจารณาระดับความรุนแรงของความเสียหายและฐานะทางเศรษฐกิจของผู้เสียหายประกอบกัน กล่าวคือ พิจารณาบาดแผลที่โดนใบเลื่อยผ่าเฝือกบาด แม้จะไม่ลึกมากแต่มีลักษณะเปิดกว้างและมีรอยบวมซ้ำ ที่ทำให้เกิดความเจ็บปวด โดยจำเป็นต้องรักษาอย่างต่อเนื่องไปอีกระยะเวลาหนึ่งเพื่อให้บาดแผลและผิวหนังกลับมาเป็นปกติ ซึ่งจากข้อเท็จจริงใช้ระยะเวลารักษามากกว่า 15 วัน (มิใช่ 5 วัน ตามที่คณะอนุกรรมการวินิจฉัยคำร้องฯ ประเมินการรักษา) ประกอบกับผู้ฟ้องคดีมีฐานะยากจน จึงเห็นสมควรให้ได้รับเงินช่วยเหลือเพิ่มขึ้นจากจำนวน 15,000 บาท เป็น 30,000 บาท อันเป็นกรณีที่ศาลได้พิจารณาตามข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเพื่อให้การกำหนดเงินช่วยเหลือเบื้องต้นมีความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายตามสมควร

อย่างไรก็ดี ... เราทุกคนต่างก็ตระหนักดีว่าบุคลากรทางการแพทย์และผู้ให้บริการด้านสาธารณสุขมีความเสียสละ และอุทิศเวลาเพื่อการรักษาพยาบาลผู้ป่วย เรียกได้ว่า ในบางสถานการณ์ก็เกือบทั้งวันทั้งคืนเลยทีเดียว ซึ่งอาจทำให้เกิดความเหนื่อยล้า ในขณะเดียวกันก็ต้องพึงระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ มิให้เกิดข้อผิดพลาดหรืออุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ป่วยที่ไม่มีใครอยากให้เกิดขึ้นด้วยครับ

(ปรึกษาคดีปกครองได้ที่ สายด่วนศาลปกครอง 1355 และสืบค้นเรื่องอื่น ๆ ได้จาก www.admincourt.go.th เมนูวิชาการ เมนูย่อยอุทธรณ์จากคดีปกครอง)